

ЗАСТАВА МАЙНОВИХ АВТОРСЬКИХ ТА СУМІЖНИХ ПРАВ (порівняльно-правова характеристика за іноземним законодавством)

Андрій Грищенко,

аспірант юридичного факультету Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка

Розвиток міжнародного співробітництва та вступ України до СОТ вимагають реформування вітчизняного законодавства. Використання закордонного досвіду застави майнових авторських та суміжних прав допоможе ефективно регулювати дані відносини.

Мета статті — проаналізувати іноземне законодавство, що регулює заставу майнових авторських та суміжних прав, визначити тенденції його розвитку. Виявити недоліки та переваги регулювання заставних правовідносин в іноземному законодавстві для формування пропозицій з реформування вітчизняного законодавства.

У законодавстві ряду країн містяться норми, що регулюють заставу майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Це пояснюється тим, що підприємства цих країн мають серед нематеріальних активів майнові права на ті чи інші об'єкти права інтелектуальної власності. "...Активи багатьох компаній, що розробляють програми ЕОМ, часто складаються з патентних та авторських прав, а також прав на товарні знаки. Тому, наприклад, для фінансування подальшого розвитку, такі компанії використовують в якості боргової гаран-

тії свою інтелектуальну власність" [1, 66]. Застава майнових прав на об'єкти авторського права застосовується для досягнення якомога ефективного їх використання. Передача відповідних прав у заставу надає можливість правовласнику максимально їх використати.

Застава в США є забезпечувальною угодою, до неї застосовується розділ дев'ятий "Забезпечення угод" Єдиноподібного Торговельного кодексу США. Предметом застави можуть бути лише авторські права, які зареєстровані. Законодавство США містить вимогу щодо обов'язкової реєстрації творів, як передумови їх судового захисту. Реєстрація авторських прав здійснюється в Бюро з авторських прав при бібліотеці конгресу США, де видається свідоцтво про реєстрацію. Таким чином встановлюється презумпція правовласника, а треті особи мають можливість довідатися про зареєстроване право.

У Франції норми, що регулюють заставу майнових авторських прав, містяться у Кодексі інтелектуальної власності, наприклад, щодо застави права на використання програмного забезпечення. Згідно зі ст. L. 132-34 застава має бути зареєстрована у спеціальному реєстрі, що зберігається у

Національному інституті промислової власності.

У Великобританії застава майнових прав на об'єкти авторського права здійснюється особливим чином. Як відомо, авторське право не реєструється, тому кредитор завжди проводить ретельну перевірку існування у заставодавця права на твір. Встановлюється не тільки наявність у заставодавця права на твір, а й його зміст (чи видавав правовласник ліцензії, тощо). Якщо автор був службовцем під час створення твору, кредитор отримує гарантію підтвердження того, що саме заставодавець має права на результат творчої діяльності. В тому випадку, якщо договір укладається, щодо твору створеного третьою особою, кредитор отримує копії відповідних авторських договорів на користь заставодавця [2, 31-34]. При цьому застава оформлюється шляхом передачі авторських прав кредитору. Кредитор надає заставодавцю виключну ліцензію на використання твору у порядку, в якому домовилися сторони. Умови ліцензії є вирішальними для збереження поточної ліквідності (вартості) авторського права на твір як забезпечення кредиту. В забезпечувальній угоді сторони також погоджують суттєві умови повернення ліцензії. Угода реєструється в "Companies House", де умови угоди та оцінка прав, що закладаються, заносяться у державний реєстр, який є доступним для третіх осіб. Така реєстрація не є обов'язковою, однак її відсутність піддає обидві сторони ризику у взаємовідносинах щодо забезпечення угоди.

Слід зауважити, що наведена вище конструкція не може розглядатися як застава у класичному розумінні. При укладенні відповідного

"ліцензійного" договору мета, що досягається, є ідентичною меті договору кредиту (з додатково укладеним договором застави майнових авторських прав). У такого "ліцензійного" договору є ряд переваг та недоліків. По-перше, укладається один договір, а не два (договір кредиту та договір застави). По-друге, відсутня складна процедура звернення стягнення на предмет застави.

Значний інтерес викликає регулювання застави майнових авторських та суміжних прав у Російській Федерації. Це пов'язано перш за все з тим, що до недавнього часу в Російській Федерації та Україні була єдина правова доктрина. Саме тому корисно проаналізувати правове регулювання застави майнових авторських та суміжних прав у Російській Федерації.

До прийняття частини четвертої Цивільного кодексу Російської Федерації (далі — ЦК РФ) думки російських правників щодо застави майнових прав на результат інтелектуальної діяльності або на засіб індивідуалізації розходилися. Це пояснювалося тим, що законодавство РФ у сфері авторського права застаріло та не відповідало сучасним вимогам. Найбільш характерно це проявлялося у питанні відчуження майнових прав на об'єкти авторського та суміжних прав. Закон прямо не передбачав можливості відчуження автором своїх авторських прав. У ст. 30 Закону "Про авторське право та суміжні права" РФ [3] було визначено, що авторські права можуть передаватися лише за авторським договором. Таким чином, якщо підставою відчуження заставлених авторських прав був договір застави, то, враховуючи положення ст. 30

Закону, укладення такого договору було питанням спірним.

Ст. 30 Закону “Про авторське право та суміжні права” РФ мала назву “Передача майнових прав. Авторський договір”, але, на жаль, аналіз статті свідчить, що мова йшла лише про ліцензійний договір. Так у ч. 2 ст. 30 мова йде про виключну ліцензію, а у ч. 3 — про невиключну ліцензію. В ч. 2 ст. 30 розкривається суть виключної ліцензії: за договором автор дозволяє використання твору певним способом і у визначених межах особі, якій ці права передаються, надає їй право забороняти таке використання твору будь-яким іншим особам. Тобто таким способом може використовувати твір лише одна особа — правонаступник. У випадку невиключної ліцензії автор зберігає авторське право і може видавати будь-яку кількість ліцензій, якщо він не обмежив себе виключною ліцензією.

Певним недоліком ст. 30 Закону також можна вважати застосування термінів “виключні права” та “невиключні права”, оскільки аналіз статті свідчить, що мова йде про тотожні права, але різний порядок та умови їх використання [4, 88].

Ще одним свідченням того, що Закон зазначав лише ліцензійний договір, є обов’язкова умова про строк, на який передається авторське право (ст. 31 Закону). Якщо ця умова не виконувалась, то автор мав право розірвати договір по спливу п’яти років.

Ситуація змінилася із прийняттям частини четвертої ЦК РФ [5].

У статті 1233 ЦК РФ зазначено, що правовласник може розпоряди-

тися належним йому виключним правом¹ на результат інтелектуальної діяльності або на засіб індивідуалізації будь-яким, що не суперечить закону і суті такого виключного права, способом. У ст. 1233 ЦК РФ встановлюється можливість правовласника розпоряджатися виключним правом на результати інтелектуальної діяльності шляхом: а) його відчуження по договору іншій особі; б) надання іншій особі права користуватися результатом інтелектуальної діяльності (ліцензійний договір).

Розпорядження виключними правами полягає у можливості правовласника змінити долю цього права або шляхом відчуження його третій особі або шляхом його обмеження [6, 11]. Ст. 1232 ЦК РФ передбачає два способи обмеження — це застава виключного права та надання іншій особі права використання об’єкта інтелектуальної власності за ліцензійним договором.

Стаття 336 ЦК РФ визначає, що предметом застави може бути будь-яке майно, в тому числі речі і майнові права (вимоги), за деяким винятком. Застава окремих видів майна, зокрема майна громадян, на яке *не допускається* звернення стягнення, може бути законом заборонена або обмежена. Проаналізувавши статті 336 та 1233 ЦК РФ, ми можемо зробити висновок, що російський законодавець прямо не передбачив можливість застави майнових авторських та суміжних прав (у визначенні предмету застави не згадуються права на результат інтелектуальної діяльності або на засіб індивідуалізації). Але деякі статті (наприклад 1232, 1233, 1284) регулюють певні

¹ Відповідно до ст. 1226 ЦК РФ виключне право на об’єкт інтелектуальної власності є майновим правом на нього.

аспекти застави майнових авторських та суміжних прав. Вітчизняний законодавець по-іншому врегулював це питання. У статті 424 Цивільного кодексу України зазначено, що майнові права інтелектуальної власності можуть відповідно до закону бути предметом договору застави та інших зобов'язань. Це положення, на жаль, не набуло подальшого розвитку на рівні законодавства.

При заставі виключних прав підлягають застосуванню положення статей 334-358 ЦК РФ і Закону Російської Федерації "Про заставу" (в частині, що не суперечить зазначеним статтями ЦК РФ) з особливостями, встановленими частиною четвертою ЦК РФ. Такі особливості встановлені статтею 1232 ЦК РФ, яка визначає випадки, коли застава виключного права на результат інтелектуальної діяльності або на засіб індивідуалізації підлягає державній реєстрації.

Так, у випадках, коли результат інтелектуальної діяльності або засіб індивідуалізації підлягає відповідно до ЦК РФ державній реєстрації (або реєстрація була здійснена за бажанням правовласника), договір застави виключного права на такий результат або на такий засіб також підлягає державній реєстрації. Об'єкти права інтелектуальної власності мають певну специфіку та відмінності один від одного. Однією з таких відмінностей є момент виникнення прав на такі об'єкти. Наприклад, права на об'єкти авторського права та суміжних прав виникають з моменту створення самого об'єкта та не потребують державної реєстрації. Для виникнення у особи прав на інші об'єкти інтелектуальної власності (винаходи, корисні моделі тощо) необхідна їх державна реєстрація. У

зв'язку із реєстрацією прав на об'єкти інтелектуальної власності виникає потреба забезпечити третім особам доступ до інформації щодо реєстрації та достовірність такої інформації. Порядок державної реєстрації зміни юридичної долі виключних прав на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації повинен бути передбачений у постанові Уряду РФ. Підставою державної реєстрації застави виключних прав є договір застави.

У ч. 6 ст. 1232 ЦК РФ встановлені наслідки недотримання вимог про державну реєстрацію договорів про відчуження чи надання іншій особі прав на результат інтелектуальної діяльності чи засіб індивідуалізації, а саме: а) недійсність відповідного договору; б) перехід виключного права вважається таким, що не відбувся. Таким чином, при недотриманні вимог про державну реєстрацію договору про відчуження чи надання іншій особі прав на об'єкт інтелектуальної власності, такий договір є нікчемним. На жаль, законодавець не додав до цих двох договорів договір про заставу виключних прав, тому прямої вказівки закону на долю такого договору у випадку порушення вимоги про його державну реєстрацію нема.

Державна реєстрація застави виключного права на результат інтелектуальної діяльності або на засіб індивідуалізації здійснюються за допомогою державної реєстрації відповідного договору. Слід зазначити, що закон не вимагає обов'язкової реєстрації для більшості об'єктів авторського права. На нашу думку, слід встановити обов'язкову реєстрацію договорів застави авторських та суміжних прав, що насамперед полегшить роботу судам.

Друга особливість такого типу застави встановлена пунктом 5 статті 1233 ЦК РФ, у силу якого у разі укладення договору про заставу виключного права на результат інтелектуальної діяльності або на засіб індивідуалізації заставодавець *має* (курсив авт. – А.Г.) право протягом терміну дії цього договору використовувати такий результат інтелектуальної діяльності або такий засіб індивідуалізації та розпоряджатися виключним правом на такий результат або на такий засіб без згоди заставодержателя, якщо договором не передбачено інше. Ми категорично не погоджуємося з такою редакцією статті. Законодавець не врахував відмінності використання прав на результати інтелектуальної діяльності (наприклад, об'єктів авторського права) та засобів індивідуалізації (торговельних марок). Надання заставодавцю права використовувати засіб індивідуалізації (торговельну марку) та розпоряджатися виключним правом на нього не шкодить (зазвичай) інтересам заставодержателя. Надання ж таких правомочностей заставодавцю, що передав в заставу об'єкт інтелектуальної діяльності (наприклад об'єкт авторського права), може призвести до зловживань з боку останнього та зменшити вартість такого виключного права. Так, заставодавець може здійснювати свої виключні права, розпоряджатися своїми виключними правами (укласти договір про відчуження виключного права чи ліцензійний договір), а також передати належне йому виключне право, якщо це не заборонено договором.

Враховуючи вище зазначене, було б доцільно вилучити з даної норми словосполучення “результат інтелектуальної діяльності”, а саму

статтю доповнити ще однією частиною: “у разі укладення договору про заставу виключного права на результат інтелектуальної діяльності заставодавець *не має* (курсив авт. – А.Г.) права протягом терміну дії цього договору використовувати такий результат інтелектуальної діяльності та розпоряджатися виключним правом на такий результат без згоди заставодержателя, якщо договором не передбачено інше”.

Дослідивши Постанову Вищого арбітражного суду і Верховного Суду РФ “Про деякі питання, що виникли у зв'язку з введенням в дію частини четвертої Цивільного кодексу Російської Федерації” [7], можна знайти випадки, коли застава майнових прав на результати інтелектуальної діяльності та прирівняних до них засобів індивідуалізації неможлива. Так, не можуть бути предметом застави право слідування на твори образотворчого мистецтва, авторські рукописи (автографи) літературних та музичних творів, виключне право на фірмове найменування, виключне право на географічне зазначення місця походження товарів. Наявність у цьому списку авторських рукописів (автографів), ще раз підкреслює відмінність права власності від прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Значний інтерес викликає редакція статті 1284 ЦК РФ, у якій закріплено положення, що звернення стягнення на належне автору (спадкоємцям автора та їх спадкоємцям) виключне право на твір *не допускається*. Вказана стаття є новелою російського законодавства та вперше регулює питання звернення стягнення на виключне право.

Як бачимо, ст. 1284 ЦК РФ обмежила коло осіб на виключні права

АВТОРСЬКЕ ПРАВО

яких можна звертати стягнення, — це має бути особа, яка не є автором чи його спадкоємцем. Склалася ситуація, коли правовласник (не автор чи його спадкоємець) має більше правомочностей із розпорядження належним йому виключним правом на результат інтелектуальної діяльності або на засіб індивідуалізації, ніж особа, яка створила цей об'єкт. Спробуємо визначити, чим пояснюється таке обмеження.

На нашу думку, існує два можливі пояснення. Перше — це наступність законодавця у питанні правового регулювання використання майнових авторських прав як предмета застави. Як уже було зазначено вище, Закон РФ “Про авторське право та суміжні права” обмежував розпорядження виключними правами на твір авторським договором. Частина четверта ЦК РФ надає автору значно більше можливостей щодо передачі своїх виключних прав (деякі статті безпосередньо регулюють заставу виключних прав). Однак зміст ст. 1284 зводить нанівець всі ці новели. Таким чином, можна зробити висновок, що законодавець спеціально (дбаючи про певні інтереси) обмежує права автора та його спадкоємців щодо розпорядження виключними правами.

Друге пояснення — метою законодавця при встановленні такого обмеження щодо звернення стягнення на виключні права є захист прав автора, зокрема права на оприлюднення твору. В цілому така позиція заслугує на підтримку, але підкреслимо, що слід було встановити заборону звернення стягнення на права саме на неоприлюднений твір. У випадку, коли твір оприлюднений і на майно боржника звертається стягнення, виникає запитання: чим

кошти отримані при реалізації виключних прав гірші за кошти отримані при реалізації іншого майна боржника? Повертаючись до питання заборони звернення стягнення на предмет застави (у вигляді виключних прав) і прийнявши за пояснення такої заборони захист прав автора та його спадкоємців, можна зробити висновок, що така заборона є помилковою з точки зору теорії цивільного права. Можливо, при написанні цієї статті законодавець не врахував випадки, коли виключні права передаються в заставу.

Виходячи з вище зазначеного вважаємо, що у будь-якому разі редакція ст. 1284 ЦК РФ потребує змін. Здійснити ці зміни можна за допомогою доповнень до першого речення ч. 1 ст. 1284 ЦК РФ. У випадку якщо застava виключних прав просто не була врахована законодавцем, стаття має починатися таким реченням: “Звернення стягнення на належне автору виключне право не допускається, *крім випадку застави виключних прав (курсив наш — А.Г.)*”. Якщо ж, на думку законодавця, слід захистити певні права авторів, то стаття має починатися реченням наступного змісту: “Звернення стягнення на належне автору виключне право не допускається, *за винятком прав на оприлюднений твір (курсив авт. — А.Г.)*”.

Вибір законодавця, як саме слід змінити ч. 1 ст. 1284 ЦК РФ залежить від мети, заради якої було встановлено це обмеження. В будь-якому разі залишення статті у такій редакції, по-перше, обмежує права авторів та їх спадкоємців (вони не можуть укласти договір застави виключних прав), по-друге, норми ст. 1284 ЦК РФ обмежують можливості кредиторів при зверненні стяг-

нення на майно осіб, які є авторами чи їх спадкоємцями та володіють виключними правами на оприлюднений твір.

До недоліків російського законодавства у сфері застави авторських та суміжних прав можна віднести відсутність норми, що регулює початкову ціну на виключні права при їх публічній реалізації. Для вирішення цього питання слід звернутися до судової практики. Зі змісту ухвали Арбітражного суду Москви [8] у справі про забезпечення позовних вимог між ВАТ “Сбербанк Росії” та ВАТ “Киностудія “Вера” впливає, що однією з вимог до суду з боку ВАТ “Сбербанк Росії” було встановлення початкової продавної ціни предмета застави. Зрозуміло, що це питання має регулюватися на законодавчому рівні. Тому заслуговує на увагу те, як це питання врегульовано у Республіці Беларусь. Відповідно до ст. 52 Закону РБ “Про заставу” [9], яка має назву “Предмет застави прав”, при заставі права визначення його вартості, якщо інше не впливає із законодавчого акта, договору чи характеру самого права, визначається угодою сторін.

Невирішеними в законодавстві РФ залишаються інші питання. Наприклад, не врегульоване питання реалізації виключних прав на результат інтелектуальної діяльності у випадку відсутності у кредитора права власності на матеріальний об’єкт, у якому виражений результат інтелектуальної діяльності. Адже може скластися ситуація, коли особа, що набула виключних прав не зможе їх реалізувати. У російській науковій літературі висловлювалися міркування щодо вирішення цієї проблеми. Так, була запропонована конструкція, коли при

заставі виключних прав на неоприлюднений твір, що має матеріальний вираз у формі рукопису, відбувається одночасна передача рукопису заставодержателю. Підставою передачі рукопису є договір застави, в якому якості другий предмет застави, окрім виключного права, буде виступати рукопис як річ. При реалізації майна, на яке було звернуто стягнення за договором застави, виключне право та рукопис реалізуються одним лотом. Покупець отримує відповідне виключне право на твір та право власності на рукопис [10, 123]. Як зазначає С.В. Ястребов, “... У випадку застави виключного права на твір без будь-яких прав на матеріальний об’єкт може скластися ситуація, при якій покупцю закладеного права буде необхідно вирішувати питання щодо матеріального об’єкта з попереднім правовласником” [10, 124]. На нашу думку конструкція запропонована С.В. Ястребовим занадто складна та здатна заплутати сторони. Більш вдалим способом забезпечення прав кредитора, щодо отримання доступу до матеріального об’єкта (у нашому випадку — це рукопис) є включення до договору додатку у вигляді рукопису. У цьому випадку у автора є можливість захистити своє право авторства різними способами (наприклад зареєструвати свій об’єкт авторського права), а кредитор матиме гарантію, що у випадку невиконання основного зобов’язання він не отримає лише права, які просто не зможе реалізувати.

На нашу думку, загальні норми щодо використання майнових авторських та суміжних прав в якості предмета застави вдало закріплені у Цивільному кодексі Республіки Казахстан (далі — ЦК РК). У ч. 3 ст.

303 ЦК РК [11] зазначено, що при заставі прав предметом застави є майнові права, передача яких можлива, а саме — арендні права на підприємство, споруди, будівлі, право на частку в майні господарського товариства, боргові зобов'язання, авторські, винахідницькі (*курсив авт. — А.Г.*) та інші майнові права. Таким чином, законодавство Казахстану дає розгорнутий перелік майнових прав, що можуть бути предметом застави, на відміну від законодавств України та Російської Федерації, де предмет застави прав зведений фактично до застави прав вимоги.

Також слід звернути увагу на регулювання суб'єктного складу договору застави майнових прав за законодавством Казахстану. Відповідно до ч. 1 ст. 305 ЦК РК заставодавцем може бути як сам боржник, так і третя особа, а відповідно до ч. 3 ст. 305 ЦК РК заставодавцем права може бути особа, якій належить право, що закладається. Враховуючи, що норма ч. 3 ст. 305 ЦК РК є спеціальною відносно ч. 1 ст. 305, склалася ситуація, коли власник речі може передати її в заставу для забезпечення зобов'язання третьої особи, а особа, якій належить майнове право, може використати останнє в якості предмета застави лише за власносним зобов'язанням. У зв'язку з вищезазначеним можна зробити висновок про певне обмеження прав особи правовласника.

У Киргизській Республіці заставні правовідносини регулюються за допомогою Цивільного кодексу КР та Закону “Про заставу” КР. Відповідно до ст. 4 Закону КР “Про заставу” [12] предметом застави може бути право власності чи інше речове право на рухоме та нерухоме майно,

речі чи права, які можна відчужувати. Предметом застави можуть бути належні заставодавцю права, включаючи роялті на користування майновими правами, права на інтелектуальну власність тощо. Привертає увагу така норма: предметом застави також можуть виступати речі чи права, які виникнуть у майбутньому. Наявність такої норми дозволяє говорити, що на законодавчому рівні дозволена можливість застави майнових авторських прав на ще не створений об'єкт авторського права. Реєстрація застави не є обов'язковою процедурою, крім іпотеки.

Висновки. *Проведена порівняльна характеристика зарубіжного законодавства свідчить, що у розвинутих країнах застосовується широка застосовується. Це пояснюється врегульованістю таких відносин на законодавчому рівні та розвинутою договірною практикою. Законодавство деяких країн СНД передбачає можливість використання майнових авторських та суміжних прав як предмета застави. Однак обсяг правового регулювання даного типу застави у цих країнах суттєво розрізняється, багато спірних питань взагалі не врегульовані.*

Таким чином, можна зробити висновок, що для ефективного використання авторських та суміжних прав як предмета застави необхідно: а) встановити обов'язкову реєстрацію договору застави авторських та суміжних прав; б) визначити орган, який здійснює таку реєстрацію; в) забезпечити доступ третіх осіб до цього реєстру.

Список використаних джерел:

1. *Передача прав и использование интеллектуальной собственности / Сост. и автор аналитического обзора Л.Г. Кравец. — М.: ИНИЦ Роспатента, 2000.*
2. *Mark Antingham. Safe as Houses? — Using Copyright Works as Security for Debt Finance // Copyright World. — March, 1998. — № 78 — P. 31-34.*
3. *Закон “Об авторском праве и смежных правах” Российской Федерации № 5351-1 от 9 июля 1993 г. (втратив чинність) ?? http://www.mospatent.ru/ru/zn_pr/htm/ru/ru_avt_l.htm*
4. *Богатырев Ф. Залог авторского права // Хозяйство и право. — 2004. — №4. — С. 85-91.*
5. *Гражданский кодекс Российской Федерации, Часть четвертая № 230-ФЗ от 18 декабря 2006 года (по состоянию на 29 сентября 2009 года) ?База данных “Законодательство стран СНГ”.*
6. *Корчагина Н.П., Моргунова Е.А., Погуляев В.В. Комментарий к части четвертой Гражданского кодекса Российской Федерации (постатейный) / под ред. В. В. Погуляева. — М.: ЗАО Юстицинформ, 2008. — 640 с.*
7. *Постановление Пленума Верховного Суда РФ и Пленума Высшего Арбитражного Суда РФ от 26 марта 2009 г. № 5/29 “О некоторых вопросах, возникших в связи с введением в действие части четвертой Гражданского кодекса Российской Федерации” ?База данных “Законодательство стран СНГ”.*
8. *Решение арбитражного суда г. Москвы от 16.09.2002 № А40-39405/01-26-176 Об обращении взыскания на предмет залога (Извлечение)?/ http://lawrussia.ru/texts/legal_113/doc113a317x935.htm*
9. *Закон Республики Беларусь “О залоге” № 2586-ХІІ от 24 ноября 1993 года (по состоянию на 22 декабря 2005 года) ?База данных “Законодательство стран СНГ”.*
10. *С.В. Ястребов Особенности залога исключительных прав // Вестник Северо-Кавказского государственного технического университета. — 2006, №3 — С. 123-125.*
11. *Гражданский кодекс Республики Казахстан от 27 декабря 1994 года (по состоянию на 11 июля 2009 года) ?База данных “Законодательство стран СНГ”.*
12. *Закон Кыргызской Республики “О залоге” № 49 от 12 марта 2005 года (по состоянию на 29 июня 2009 года) ?База данных “Законодательство стран СНГ”.*